

Поняття корупції. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Корупція - використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей;

При цьому, **неправомірною вигодою** є грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

Види та форми корупції. Окресливши загальні риси корупції, її негативні риси, історичні та сучасні тенденції її розвитку, вважаємо за доцільне більш докладно зупинитися на видах (рівнях) корупції. Наші дослідження дають змогу виокремити чотири основні рівні (види) корупції:

1. «Високорівнева» (або «елітарна», «можновладна») корупція характерна для вищих ешелонів влади (вищі органи влади, центральні органи Звиконавчої влади, центральні апарати правоохоронних органів та судової гілки влади). Саме на цьому рівні розробляються корупційні схеми, створюються корупційні мережі. До основних форм «високорівневої» корупції слід віднести: корупційний лобізм; корупційний протекціонізм і фаворитизм; таємні внески на політичні цілі, внески на вибори з наступними «дивідендами» у вигляді високих державних посад; перехід державних посадових осіб на керівні посади комерційних структур, які вони, перебуваючи при владі, підтримували за державний рахунок; поєднання державної

служби з комерційною діяльністю; роздавання податкових пільг; надання монополії щодо певного виду комерційної діяльності; перешкода в отриманні спеціальних дозволів, ліцензій на зайняття певними видами діяльності (так званий «державний рекет», або торгівля дискреційною владою); призначення на відповідальні державні посади тощо. Найбільш уразливими сферами

«високорівневої» корупції є: бюджетна сфера (у тому числі міжнародна валютна допомога); приватизація державного майна; паливно-енергетичний сектор; контроль над тіньовою економікою та нелегальним бізнесом;

розподіл державної власності, землі та природних багатств України; митна сфера.

Корупція в середніх ешелонах влади (обласного рівня). Практично тотожна корупції «елітарній». У зв'язку з меншим рівнем повноважень відрізняється меншими можливостями корупціонерів обласного рівня використовувати державну власність у своїх особистих цілях. Тут менші фінансові потоки, менша кількість великих об'єктів державної власності, обмежені й владні повноваження чиновництва. Але, зважаючи на звичайну арифметичну кількість чиновництва, шкода від корупціонерів цього рівня навряд чи менша.

Корупція «низова» (дрібного чиновництва), тобто держслужбовців які безпосередньо проводять роботу з підготовки управлінських рішень, висновків, готують або видають відповідні дозволи, інші документи, здійснюють контрольні дії, розслідування справ, безпосередньо притягають до правової відповідальності (рівень районів, міст, районів у містах). Дрібна управлінська (низова) корупція має свою кількісну та якісну характеристику (ознаки). Специфіка сфер її поширення полягає в такому: 1) це місцевий локальний рівень (рівень муніципальної влади), де не вирішуються питання глобального, довгострокового характеру; 2) об'єктом корупції у даному випадку є задоволення «поточних» потреб громадянина владно-політичного характеру (отримання довідки, фінансової допомоги, поставлення на облік, відкриття власної справи тощо). Найбільш «корупційно-небезпечні» сфери дрібної корупції: митна сфера (дрібні порушення правил митного режиму, дрібна контрабанда, тощо); дозвольно-ліцензійна система; сфера дрібного підприємництва; контрольно-наглядова діяльність; правоохоронна діяльність; житлово-комунальне та побутове обслуговування населення; система охорони здоров'я; сфера освіти та дошкільного виховання.

Корупція «від злиднів». Здійснюється дрібним чиновництвом не на постійній основі, ситуативно або коли вже склалося «зовсім скрутне матеріальне становище».

Стаття 65¹. Закону України «Про запобігання корупції»

За вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень особи, зазначені в частині першій статті Закону України «Про запобігання корупції», притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

У разі вчинення від імені та в інтересах юридичної особи її уповноваженою особою злочину самотійно або у співучасті до юридичної особи у випадках, визначених Кримінальним кодексом України, застосовуються заходи кримінально-правового характеру.

Особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не

накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно якої набрало законної сили рішення суду про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, підлягає звільненню з посади в установленому законом порядку.

З метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення або невиконання вимог Закону України «Про запобігання корупції» в інший спосіб, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації, в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться службове розслідування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Обмеження щодо заборони особі, звільненій з посади у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційне правопорушення, займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, встановлюється виключно за вмотивованим рішенням суду, якщо інше не передбачено законом.

Особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні нею кримінального правопорушення у сфері службової діяльності, підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом.

Особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України, може бути відсторонена від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу (установи, підприємства, організації), в якому вона працює, до закінчення розгляду справи судом.

У разі закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення відстороненій від виконання службових повноважень особі відшкодовується середній заробіток за час вимушеного прогулу, пов'язаного з таким відстороненням.

Законодавець розмежовує корупційне правопорушення та правопорушення, пов'язане з корупцією. Так, згідно із [ч. 1 ст. 1 Закону України "Про запобігання корупції"](#) **корупційне правопорушення** – це діяння, що містить ознаки корупції, учинене особою, зазначеною у [ч. 1 ст. 3 цього Закону](#), за яке

встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність, тоді як правопорушення, пов'язане з корупцією, – це діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, учинене особою, зазначеною в ч. 1 ст. 3 цього Закону.

Отже, **основна відмінність між наведеними видами правопорушень полягає в тому, що обов'язковою ознакою першого є наявність ознак корупції, а другого – відсутність таких ознак**, проте останнє буде лише в разі порушення встановлених [Законом України "Про запобігання корупції"](#) вимог, заборон та обмежень. Різняться вони також з огляду на передбачені законом види юридичної відповідальності за їх учинення, особливості яких і буде проаналізовано в цій статті.

На законодавчому рівні ([ч. 1 ст. 3 Закону України "Про запобігання корупції"](#)) визначено чотири категорії осіб, які можуть бути суб'єктами вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, до яких належать:

- 1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 2) особи, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 3) особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, – у випадках, передбачених цим [Законом](#);
- 4) кандидати на пост Президента України та кандидати в народні депутати України, зареєстровані в порядку, установленому законом.

[Частиною 1 ст. 59 Закону України "Про запобігання корупції"](#) передбачено, що відомості про осіб, яких притягнуто до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної або цивільно-правової відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, а також про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з учиненням корупційного правопорушення, підлягають унесенню до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, який формує та веде Національне агентство. Щодо відомостей про осіб, які входять до особового складу органів, що провадять оперативно-розшукову або розвідувальну чи контррозвідувальну

діяльність, належність яких до вказаних органів становить державну таємницю та яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, то відомості про них уносять до розділу Реєстру з обмеженим доступом.

Ключова відмінність у відповідальності особи за корупційне та за пов'язане з корупцією правопорушення полягає в тому, що за вчинення корупційного правопорушення не може наставати відповідальність адміністративно-правового характеру.

Зупинімося окремо на кожному виді юридичної відповідальності за вчинення корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень.

Кримінальна відповідальність

Вичерпний перелік корупційних кримінальних правопорушень наведено у [примітці до ст. 45 Кримінального кодексу України](#) (далі – КК України), згідно з якою вказані правопорушення можна умовно поділити на дві групи:

1) кримінальні правопорушення, які вважають корупційними лише за умови їх учинення через зловживання службовим становищем. Це кримінальні правопорушення, передбачені [ст. 191](#) (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем), [262](#) (викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем), [308](#) (викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем), [312](#) (викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем), [313](#) (викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням), [320](#) (порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів), [357](#) (викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження), [410 КК України](#) (викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем);

2) безумовно корупційні кримінальні правопорушення, передбачені конкретними статтями КК України: [210](#) (нецільове використання бюджетних коштів,

здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням), [354](#) (підкуп працівника підприємства, установи чи організації), [364](#) (зловживання владою або службовим становищем), [364](#)¹ (зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми), [365](#)² (зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги), [368](#) (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою), [368](#)³ (підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми), [368](#)⁴ (підкуп особи, яка надає публічні послуги), [368](#)⁵ (незаконне збагачення), [369](#) (пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі), [369](#)² (зловживання впливом), [369](#)³ (протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань).

Проаналізувавши зміст санкцій статей [КК України](#), які передбачають відповідальність за корупційні кримінальні правопорушення, доходимо висновку, що покарання за вказаний вид правопорушень варіюється залежно від конкретного його складу в межах від штрафу без зазначення його нижньої межі ([ч. 1 ст. 357 КК України](#)) аж до позбавлення волі строком до 15 років ([ч. 4 ст. 410 КК України](#)). У більшості кримінальних корупційних правопорушень санкцією статті передбачено додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, максимальний строк якого за окремі злочини встановлено до 10 років ([ч. 1 ст. 365](#)² [КК України](#)), та/або конфіскації майна ([ч. 3 ст. 262](#), [ч. 3 ст. 313 КК України](#) тощо). Нормами чинного закону про кримінальну відповідальність взагалі не передбачено застосування до суб'єктів кримінальних корупційних правопорушень таких видів покарань, як: позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; службові обмеження для військовослужбовців; тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців; довічне позбавлення волі.

Важливо, що до особи, яка вчинила кримінальне корупційне правопорушення, може бути застосовано звільнення від кримінальної відповідальності лише у зв'язку із закінченням строків давності ([ст. 49 КК України](#)), застосування інших видів – заборонено.

Згідно з положеннями абз. 2 [ч. 1 ст. 65](#)¹ [Закону України "Про запобігання корупції"](#) в разі вчинення від імені та в інтересах юридичної особи її уповноваженою особою кримінального правопорушення самостійно або у співучасті до юридичної особи у випадках, визначених [КК України](#), буде застосовано заходи кримінально-правового характеру. Такими заходами відповідно до приписів [ч. 1 ст. 96](#)⁶ [КК України](#) є штраф, ліквідація та конфіскація майна, причому перші два можуть бути застосовані лише як основні заходи кримінально-правового характеру, а останній – лише як додатковий.

Переліку правопорушень, пов'язаних із корупцією, за які передбачено притягнення особи до кримінальної відповідальності, законом про кримінальну відповідальність не передбачено. Виходячи з визначення самого поняття такого правопорушення, кримінальна відповідальність за його вчинення може настати тільки у випадку порушення встановлених [Законом України "Про запобігання корупції"](#) вимог, заборон та обмежень суб'єктами, які повинні їх дотримуватися (виконувати), у разі якщо таке порушення містить ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого [Особливою частиною КК України](#), за умови, якщо немає ознак корупції. Правовими нормами кримінального закону, за якими на цей час чітко передбачено кримінальну відповідальність за порушення вимог [Закону України "Про запобігання корупції"](#), залишається [ст. 172 КК України](#) (грубе порушення законодавства про працю), [ст. 366² КК України](#) (декларування недостовірної інформації) та [ст. 366³ КК України](#) (неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування).

Згідно ст. 366² КК України за умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей на суму від 500 до 2000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб – карається штрафом від 3000 до 4000 н.м.г. (н.м.г – 17 грн.) або позбавленням волі до 2 років, а за умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей на суму понад 2000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб - карається штрафом від 4000 до 5000 н.м.г. або позбавленням волі до 2 років.

Згідно ст. 366³ КК України за умисне неподання суб'єктом декларування декларації – карається штрафом від 2500 до 3000 н.м.г. (н.м.г – 17 грн.) або позбавленням волі до 1 року.

Адміністративна відповідальність

Цей вид юридичної відповідальності застосовують лише до правопорушень, пов'язаних із корупцією, тоді як застосування його до корупційних правопорушень не передбачено. Адміністративні правопорушення законодавець виділив в окрему главу – [13-А](#) (адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією) Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), яка містить такі статті: [172⁴](#) (порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності), [172⁵](#) (порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків), [172⁶](#) (порушення вимог фінансового контролю), [172⁷](#) (порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів), [172⁸](#) (незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень), [172⁸⁻¹](#) (порушення встановлених

законом обмежень після припинення повноважень члена Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), [172⁹](#) (невжиття заходів щодо протидії корупції) [172⁹⁻¹](#) (порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних із маніпулюванням офіційним спортивним змаганням), [172⁹⁻²](#) (порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля).

Аналіз санкцій статей [глави 13-А КУпАП](#) дає змогу зробити висновок, що до всіх без винятку правопорушень, пов'язаних із корупцією, підлягає застосуванню адміністративне стягнення у вигляді штрафу, мінімальний розмір якого варіюється від 50 нмдг (ч. 1 [ст. 172⁶ КУпАП](#)) до 2500 нмдг (ч. 2 [ст. 172⁸ КУпАП](#)). Більшість санкцій цих статей передбачає також застосування до порушника додаткового виду адміністративного стягнення у вигляді конфіскації грошей (винагороди, доходу), одержаних внаслідок адміністративного правопорушення, та/або позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю строком на 1 рік.

Важливо, що адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, відповідно до приписів ч. 4 [ст. 38 КУпАП](#), може бути накладено протягом шести місяців із дня його виявлення, але не пізніше двох років із дня його вчинення.

Дисциплінарна відповідальність

Застосування такого виду юридичної відповідальності, як дисциплінарна, згаданим вище [Законом](#) передбачене як до корупційних, так і до пов'язаних із корупцією правопорушень. В Україні немає єдиного кодифікованого нормативно-правового акта, який передбачав би процедуру притягнення особи, зокрема такої, яка вчинила корупційне чи пов'язане з корупцією правопорушення, до дисциплінарної відповідальності. На цей час підставою для застосування дисциплінарної відповідальності за вказані правопорушення є [Кодекс законів про працю України](#) (далі – КЗпП України) і спеціальні нормативно-правові акти: дисциплінарні статuti, закони для відповідних категорій службових осіб, положення тощо. Особливістю такого виду відповідальності є те, що вирішення питання про застосування дисциплінарного стягнення до особи, винної в учиненні дисциплінарного проступку, покладено не на суд (як в інших видах юридичної відповідальності), а на керівника установи (особу, у якій правопорушник перебуває в безпосередньому підпорядкуванні по службі) і це рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності оформлюють відповідним наказом.

[Частиною 2 ст. 65¹ Закону України "Про запобігання корупції"](#) встановлено, що особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак до якої судом не застосовано покарання або на яку не накладено стягнення у вигляді позбавлення права обіймати певні

посади чи займатися певною діяльністю, що пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності в установленому законом порядку. Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, щодо якої набрало законної сили рішення суду про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, підлягає звільненню з посади в установленому законом порядку.

Щодо приписів загального нормативно-правового акта, яким урегульовано, зокрема, питання притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності, слід відзначити ч. 1 [ст. 147 КЗпП України](#), якою передбачено застосування до працівника за порушення трудової дисципліни такого заходу стягнення, як догана або звільнення. Водночас ч. 2 цієї статті встановлено, що законодавством, статутами й положеннями про дисципліну можуть бути передбачені для окремих категорій працівників і інші дисциплінарні стягнення (зауваження, попередження про неповну службову відповідність).

До однієї з підстав припинення трудового договору, виходячи з приписів [п. 7¹ ч. 1 ст. 36 КЗпП України](#), законодавець зарахував укладення трудового договору (контракту) усупереч вимогам [Закону України "Про запобігання корупції"](#), установленим для осіб, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави чи місцевого самоврядування, протягом року з дня її припинення. Водночас [п. п. 4 та 4¹ ч. 1 ст. 41 КЗпП України](#) закріплено додаткові підстави для розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу, серед яких перебування всупереч вимогам Закону України "Про запобігання корупції" в прямому підпорядкуванні в близької особи; наявність у працівника реального чи потенційного конфлікту інтересів, який має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб, передбачений Законом України "Про запобігання корупції".

Аналіз низки нормативно-правих актів дає змогу зробити висновок, що дисциплінарне стягнення у вигляді звільнення застосовують до особи, яка вчинила корупційне правопорушення, у разі її притягнення до кримінальної або адміністративної відповідальності за його вчинення, а також у разі непоглинання нормами кримінального й адміністративного законодавства обмежень, передбачених [Законом України "Про запобігання корупції"](#). Щодо можливості застосування будь-якого виду дисциплінарного стягнення, встановленого до конкретного суб'єкта дисциплінарної відповідальності, то вона буде в разі недотримання такою особою норм (вимог, заборон, обмежень) Закону України "Про запобігання корупції".

На цей час немає чіткого переліку корупційних правопорушень і правопорушень, пов'язаних із корупцією, за які винну особу можна притягти до дисциплінарної відповідальності.

Як приклад, до дисциплінарної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, може бути притягнута особа, яка порушила такі вимоги та обмеження, передбачені [Законом України "Про запобігання корупції"](#): обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища ([ст. 22](#)); обмеження щодо одержання подарунків ([ст. 23](#)); обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності ([ст. 25](#)); обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування ([ст. 26](#)); обмеження спільної роботи близьких осіб ([ст. 27](#)); запобігання та врегулювання конфлікту інтересів ([ст. 28](#)).

Законодавством України передбачено також застосування до осіб, які вчинили корупційні чи пов'язані з корупцією правопорушення, цивільно-правової відповідальності, яка може настати лише в разі, якщо вчинені правопорушення спричинили негативні цивільно-правові наслідки у вигляді заподіяння матеріальної чи моральної шкоди. Порядок застосування такої відповідальності врегульовано [Цивільним](#) і [Цивільним процесуальним кодексами України](#).

З урахуванням положень [ст. 61 Конституції України](#), слід зауважити, що до особи, винної в учиненні корупційного чи пов'язаного з корупцією правопорушення, може бути одночасно застосовано кілька видів відповідальності за те саме діяння, але за винятком поєднання кримінальної та адміністративної відповідальності, оскільки два останні види мають однакову юридичну природу.